

Curs 2000-2001

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

MICHELE ANGELO: (...) Precisament abans que arribéssis parlàvem de com el públic percep els èxits de l'Albert, en particular la Teoria de la Relativitat. (A partir d'aquest moment Einstein es va menjant tot sol, abstret per la conversa, tot el caviar.)

ALBERT: En realitat, no hi ha gaire diferència entre el gran públic i molts científics. D'aquests, n'hi ha una bona colla que no han entès mai res i s'armen els grans embolics. Tot el que és una novetat els planteja sempre gran dificultat de comprensió i d'assimilació. És molt difícil d'imaginar un concepte del qual no tenim cap referència. Per aquesta raó el paper de la filosofia és fonamental. Sense ella no crec que sigui possible imaginar cap concepte fecund. Els principis generals de la ciència han d'estar en harmonia amb el discurs filosòfic. Cal posseir bons criteris per tal de poder jutjar una ciència des del seu interior.

MICHELE ANGELO: Efectivament, aquesta és la idea d'Ernst Mach que ens precisa que les lleis generals de la ciència són resums d'observacions experimentals ordenades en formes simples.

ALBERT: Sí, només que aquesta afirmació la trobo exagerada. He pensat sovint en aquest problema i m'inclino més aviat cap a un empirisme que no solament contingui les proposicions de Mach, sinó també les de Poincaré.

MICHELE ANGELO: Com pot ser això?

ALBERT: Ho comprendreu fàcilment. Una ciència només pot ser jutjada mitjançant o un criteri empíric o un criteri lògic. Segons el criteri empíric els fets observables que preveuen els principis generals han de rebre una confirmació experimental. Segons el criteri lògic, els principis han de ser coherents en el marc d'un sistema aplicable a la descripció dels fenòmens. Per Poincaré les lleis generals de la física són lliures creacions de l'esperit humà. Amb aquesta afirmació Poincaré dóna, en realitat, una excessiva importància al criteri lògic, mentre que Mach se situa a l'altre extrem, exagerant l'aspecte empíric.

SOLO: És a dir, que no hi pot haver conflicte entre els dos pensaments?

ALBERT: Efectivament. En realitat, es tracta d'una qüestió d'accent respecte de dos aspectes diferents d'una mateixa concepció filosòfica.

Antoni LLORET, *El cafè metropol*, Barcelona, 1999

1. COMPRENSIÓ

1.1. Identifiqueu el tema del text i destrieu-ne les idees principals. Feu-ne un resum en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Indiqueu entre les afirmacions següents les que són certes referides al text (pot ser una o més d'una).

a) Hom suggereix que la idea d'Ernst Mach fou defensar un enfocament empirista i experimental de la ciència.

b) Hom suggereix que la idea d'Albert Einstein fou conciliar el pensament científic fonamentat en principis generals coherents amb la idea de la necessària predicció de fets observables experimentalment.

c) Hom suggereix que la idea de Poincaré fou negar un enfocament creatiu de la ciència. [1 punt]

1.3. Tenint en compte tot el text, expliqueu breument què vol dir l'autor quan per boca d'Albert diu:

«Cal posseir bons criteris per tal de poder jutjar una ciència des del seu interior.»

[1 punt]

1.4. Per a cadascun dels adjectius següents escriviu un mot que pugui funcionar com un antònim en el text.

a) (concepte) fecund

b) (criteri) empíric

c) (lleis) generals

d) lliures (creacions)

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

a) Comenteu els trets més característics del tipus de novel·la a què correspon el text.

b) Construïu un text argumentatiu que corrobore o esmeni l'afirmació següent:
«Els principis generals de la ciència han d'estar en harmonia amb el discurs filosòfic.»

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu l'oració següent:

«Precisament abans que arribéssis parlàvem de com el públic percep els èxits de l'Albert, en particular la Teoria de la Relativitat.»

Reformuleu aquest fragment sense que se n'alteri en absolut el significat i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1 punt]

3.2. Al text hi ha un ús figurat del verb *armar-se*.

- Construïu dues frases noves en què es faci explícit que aquest verb també pot tenir, en un ús figuratiu, altres complements.
- Digueu per què en el context en què apareix aquest verb s'usa en tercera persona del plural.

[1 punt]

3.3. A l'oració següent:

«És molt difícil d'imaginar un concepte del qual no tenim cap referència.»

- Identifiqueu el subjecte de l'oració principal.
- Feu l'anàlisi sintàctica del subjecte, indicant les relacions sintàctiques entre els constituents que el formen.
- Digueu si la preposició *de* que precedeix el ver *imaginar* és una preposició regida o té una funció estilística. Justifiqueu la vostra resposta.

[1,5 punts]

3.4. Identifiqueu els verbs que hi ha en la segona intervenció d'Albert. Doneu-los en forma infinitiva i assigneu-los a alguna o a algunes de les categories següents:

- verbs transitius
- verbs intransitius
- verbs de règim preposicional
- verbs pronominals

[0,5 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

Interpel·lo Chillida sobre les connexions que es poden establir entre la literatura i el seu treball artístic; i si no hi és advertible, en la configuració mateixa, una pervivència visible del substrat literari. (...)

Un present que apropar-se al cosmos de Chillida des de referents exclusivament plàstics és un camí possible però insuficient: en quedaria una exegesi en algun punt interrompuda o mancada, perduda. Cal indagar, a més, i molt, en altres direccions. Perquè ferro, terra, granit o alabastre, a les seves mans, no són únicament masses: s'encarnen en discurs i pensament. L'espai, diu, és la veritable matèria del seu treball. És imprescindible, doncs, situar Chillida en una certa tradició literària, poètica o filosòfica. L'interrogo en aquest sentit.

«Jo sempre he llegit força, però va haver-hi un moment, entre el 1950 i el 1958, que anava a llegir a la Biblioteca Nacional de París; jo era a París. I vaig començar a llegir força seriosament coses que m'interessaven. Vaig començar a llegir coses de les quals m'havien arribat rumors o n'havia llegit algun detall en algun llibre. Força de les quals de la literatura alemanya; del romanticisme alemany, per exemple, el primer que em va sorprendre enormement va ser Novalis. Vaig llegir Els deixebles a Saïs de Novalis i em va impressionar moltíssim, i fou potser el que va posar-me a la recerca del que hi havia al darrere, als orígens. Una relació força curiosa es va produir entre la situació en què em trobava jo en aquell moment i el que m'aportava tota aquella cultura aparentment allunyada de la meua manera de ser. Aleshores, per mitjà de Novalis, vaig descobrir Hölderlin, i Hölderlin fou definitiu per a mi. I després Goethe, que fou l'últim que vaig agafar seriosament i que m'ha estat molt important. Al principi no me'l podia empassar. Havia intentat llegir Goethe de més jove i m'havia semblat un personatge que a mi no em servia... I és que el que no estava preparat per a llegir Goethe era jo.»

Goethe quedarà com una permanència en el seu esperit inquiet, com un so anacàmpic¹ que anirà desvetllant-se en diversos moments de la seva recerca. Un record al qual donà corporeïtat en una obra de trenta-cinc tones de formigó que va instal·lar l'any 1986 a Frankfurt, intitulada *La casa de Goethe* («Allò que va moure'm —em comenta— a fer aquest projecte eren, més aviat, les seves reflexions científiques, allò que diu de l'espiral, la seva teoria dels colors...»). Chillida sosté que Goethe és un científic, i no dubta que encara ens hem de trobar que hi ha molts tresors en aquesta direcció. La passió pel Romanticisme alemany toca l'extrem de colorar les paraules i els conceptes fins a un punt del qual potser no n'és conscient, de tan assimilat (escolteu-lo parlar de l'acte creatiu, de la mar, de les aromes que el guien...). Mostra un entusiasme idèntic al que pogueren despertar en un romàntic del XIX les tesis que el de Weimar² elaborà en la seva *Teoria del color*, tractat culminant, articulat en part contra les teories cromàtiques que descriví Newton a l'*Òptica*.

Abraham MOHINO I BALET, «Poètica d'Eduardo Chillida», *Serra d'Or*, 475 i 476, 1999

¹ so anacàmpic - eco

² el de Weimar - es refereix a Goethe

1. COMPRENSIÓ

1.1. En un màxim de cinc línies justifiqueu el títol del text: «Poètica d'Eduardo Chillida» a partir de les idees principals que s'hi exposen. [1 punt]

1.2. Trieu el sinònim més exacte de les expressions següents, d'acord amb l'ús que se'n fa en el text.

a) pervivència visible	afluència, durabilitat, manifestació
b) substrat	pòsit, coneixements, subsòl
c) exegesi	exempció, explicació, execució
d) corporeïtat	corpulència, forma, corporació

[1 punt]

1.3. Expliqueu breument què vol dir l'autor quan afirma:

«La passió pel Romanticisme alemany toca l'extrem de colorar les paraules i els conceptes.»

[1 punt]

1.4. Trieu, entre les afirmacions següents, aquella o aquelles que es fan al text i indiqueu els paràgrafs on es fan. [1 punt]

- a) L'autor defensa que en l'obra de Chillida hi ha una interacció entre materials, discurs literari i pensament filosòfic.
- b) Chillida afirma que la seva obra s'ha inspirat en la literatura romàntica alemanya.
- c) L'autor sosté que l'interès de Chillida pels colors és paral·lel al que descriu Newton a l'*Òptica*.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Exposeu l'ús de la primera persona en els diversos gèneres literaris i en aquesta entrevista en particular.
- b) Construïu un text argumentatiu en què s'exposin les raons d'establir connexions entre creació poètica i treball artístic.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Reescribiu el fragment següent en estil indirecte (com si fos continuació del paràgraf anterior).

«Jo sempre he llegit força, però va haver-hi un moment, entre el 1950 i el 1958, que anava a llegir a la Biblioteca Nacional de París; jo era a París.»

[0,5 punts]

3.2. Considereu el fragment següent de text:

«I vaig començar a llegir força seriosament coses que m'interessaven. Vaig començar a llegir coses de les quals m'havien arribat rumors o n'havia llegit algun detall en algun llibre.»

- Indiqueu en cada cas a què pot fer referència el mot *coses*. Doneu dues possibles respostes per a cada un dels usos d'aquest mot.
- Torneu a escriure la segona oració de manera que sigui totalment adequada en un registre formal.

[1 punt]

3.3. Considereu ara el fragment de text següent:

«Perquè ferro, terra, granit o alabastre, a les seves mans, no són únicament masses: s'encarnen en discurs i pensament.»

- Ignorant el mot *perquè*, identifiqueu i analitzeu l'oració principal, tot indicant les funcions sintàctiques dels seus constituents.
- Indiqueu la categoria gramatical i la funció discursiva de *perquè* en el context concret en què apareix (és a dir, què aporta al sentit del text).
- Indiqueu la funció discursiva de l'ordre escollit i de la puntuació utilitzada (és a dir, què aporta a la informació transmesa).

[1,5 punts]

3.4. Al segon paràgraf del text hi ha la frase següent:

«Un present que apropar-se al cosmos de Chillida des de referents exclusivament plàstics és un camí possible però insuficient.»

Reformuleu-la sense que se n'alteri en absolut el significat i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1 punt]